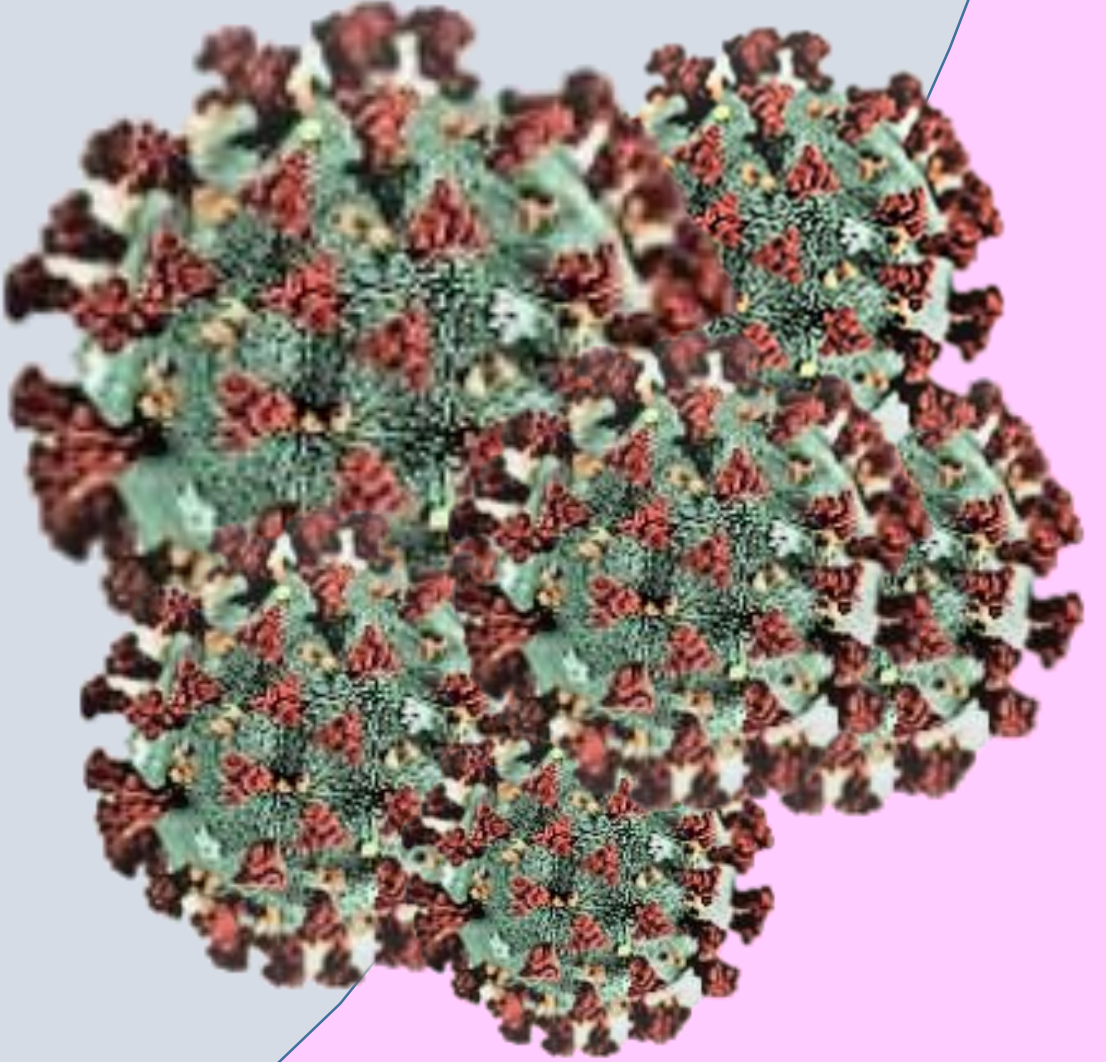

Türkiye Limanları Covid-19 Ekonomik Etki Analizi (Kasım, 2020)

TÜRKLİM

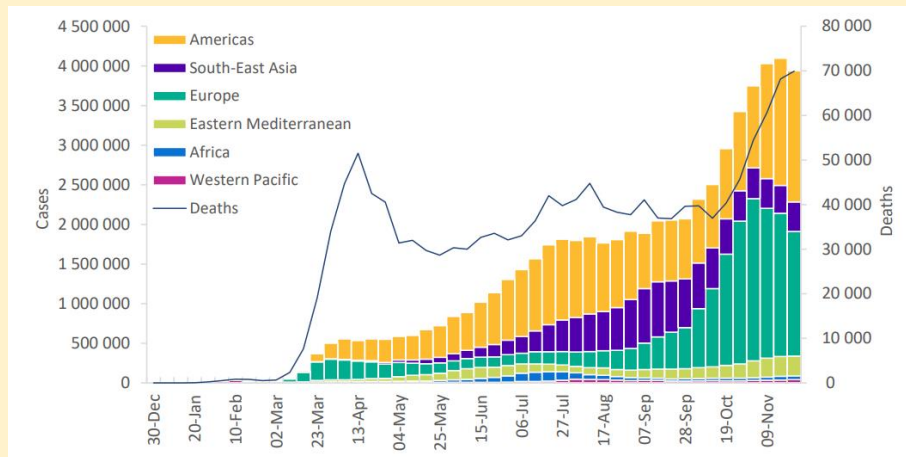
Türkiye Limanları Covid-19 Ekonomik Etki Analizi (KASIM 2020)

Önsöz

Kış aylarına girildiğimiz bu aylarda COVID-19 insanların hayatında belirleyici olmaya devam etmektedir. İnsan yaşamını tehdit eden COVID-19 salgını karşısında alınan tedbirler salgının yayılmasını durduramamıştır. Salgın onuncu ayında küresel ölçekte sosyal ve ekonomik bir krize dönüşmeye başlamıştır. Bu dönemde COVID-19 aşısındaki pozitif gelişmeler, salgının durdurulmasına yönelik umutları tazelemiştir. Aşının yaygın olarak kullanıma geçmesi 2021 yılının ortasını bulacaktır. Değişik senaryolar altında yapılan salgına yönelik tahminlere göre salgın nispeten azalma gösterse de 2021 yılında da sürecektir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), WHO, 29 Kasım 2020 raporunda (Coronavirus Disease (COVID-19 Weekly Epidemiological Update) dünya çapında COVID-19 pandemisinden etkilenen kişi sayısı bir aydan az sürede 13 milyondan fazla kişi artarak 61.8 milyon kişiyi aşmıştır. Yine aynı çalışmada pandemi nedeniyle ölenlerin sayısının ise 1.4 milyon kişiyi aştığı rapor edilmiştir. Ülkemizde 30 Kasım 2020 itibarı ile Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre COVID-19 vaka sayısı 494 bin kişiyi aşmıştır. Aynı tarih itibarı ile ülkemizde pandemi nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı ise 13,558 kişiye ulaşmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), WHO, 1 Kasım 2020 raporunda (Coronavirus Disease (COVID-19 Weekly Epidemiological Update) dünya çapında COVID-19 pandemisinden etkilenen kişi sayısının 48.5 milyon kişiyi aşmıştır. Yine aynı çalışmada pandemi nedeniyle ölenlerin sayısının ise 1.2 milyon kişiye yaklaştığı rapor edilmiştir. Ülkemizde 1 Kasım 2020 itibarı ile Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre COVID-19 vaka sayısı 377 bin kişiyi aşmıştır. Aynı tarih itibarı ile ülkemizde pandemi nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı ise 10,326 kişiye ulaşmıştır.

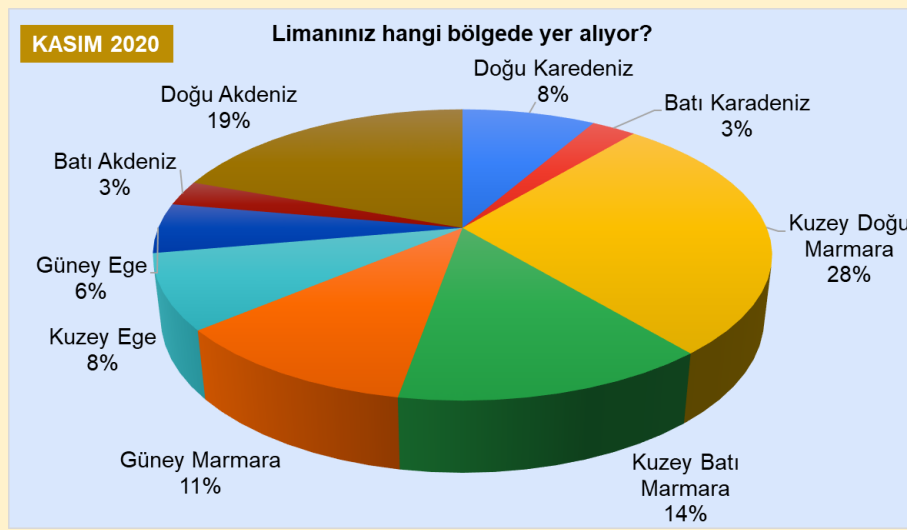
Şekil 1. COVID-19 salgınında rapor edilen hasta ve ölüm sayıları (Dünya Sağlık Örgütü)

TÜRKLİM danışmanlarından Dr. Soner ESMER ve Dr. Ersel Zafer ORAL tarafından yürütülen çalışmanın 2020 Aralık ayına kadar sürmesi planlanmıştır.

TÜRKLİM üyelerinin katılımı ile hazırlanan “Türkiye Limanları Ekonomik Etki Analizi” çalışmasının Kasım ayı sonuçlarının değerlendirildiği bu çalışmaya katkı koyan tüm limanlarımıza teşekkürü bir borç biliriz.

Çalışmanın Arka Planı

COVID-19’un limanlarımıza olan etkisinin belirlenmesi amacı ile 7 adet çoktan seçmeli soru hazırlanmıştır. Sorular Google Forms’a yüklenmiş ve anket çalışması internet üzerinden Türkiye çapında faaliyet gösteren 68 TÜRKLİM üyesi limana gönderilmiştir. 1 – 10 Aralık 2020 tarihleri arasında uygulanan anketi 36 adet liman (%53) cevaplamıştır. Kasım ayına ilişkin verilerin talep edildiği anket çalışmasını dolduran limanların coğrafi dağılımı Şekil 2’de gösterilmektedir.

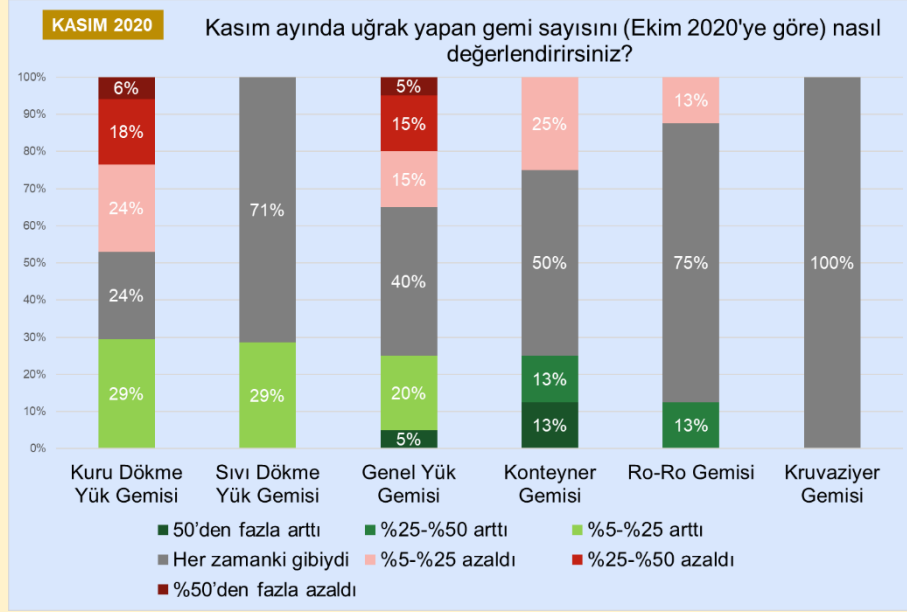
Şekil 2. Kasım ayı araştırmasına katılan limanların coğrafi dağılımı.

COVID-19 Nedeniyle Limanlarımıza Uğrak Yapan Gemi Sayısındaki Değişim

COVID-19 Kasım ayı araştırmasında da ankete katılan limanlardan anket sorularını bir önceki ayı baz alarak cevaplandırmaları istenmiştir. Dolayısı ile Kasım ayı anketinde verilen cevaplar Ekim ayına göre olan değişimi göstermektedir. Ankete katılan limanların %75’i Ro-Ro gemi uğraklarının, %71’i sıvı dökme yük gemi uğraklarının, %50’si konteyner gemi uğraklarının, %40’ı genel yük gemi uğraklarının, %24’ü kuru dökme yük uğraklarının sayısında COVID-19 salgını nedeniyle bir önceki aya oranla değişim olmadığını ifade etmişlerdir.

Kasım ayı anket katılımcısı limanlardan %6’sı kuru dökme yük gemi uğrak sayılarında, %5’i genel yük gemi uğrak sayılarında %50’den fazla azalma olduğunu ifade etmiştir. Limanların %18’i kuru dökme yük gemi uğraklarında, %15’i genel yük gemi uğraklarında sayıca %25 ile %50 azalma olduğunu ifade etmişlerdir.

Limanların %25’i konteyner gemi uğraklarında, %24’ü kuru dökme yük uğraklarında, %15’i genel yük gemi uğraklarında, %13’ü Ro-Ro gemi uğraklarında Ekim ayına göre Kasım ayında %5 ile %25 azalma olduğunu beyan etmişlerdir (Şekil 3).

Şekil 3. Kasım ayı itibarı ile limanlarımıza uğrak yapan gemi adetlerindeki değişim.

Kasım ayı anketine katılan limanların %29'u kuru dökme yük ve sıvı dökme yük gemisi uğraklarında, %20'si genel yük gemi uğraklarında sayıca %5 ila %25 artış olduğunu bildirmişlerdir.

Ankete katılan limanların %13'ü konteyner ve Ro-Ro gemi uğraklarında %25 ila %50 artış olduğunu ifade etmişlerdir. Yine anket katılımcısı limanların %13'i konteyner gemi uğraklarının, %5'i ise genel yük gemi uğraklarının %50'den fazla arttığını ifade etmişlerdir.

Dünyada kruvaziyer gemi seferlerinin henüz başlamamış olması nedeniyle, anketi cevaplayan limanların kruvaziyer gemi uğrak sayısı "bir önceki aya göre aynı kalmıştır" cevabı %100 olarak gerçekleşmiştir.

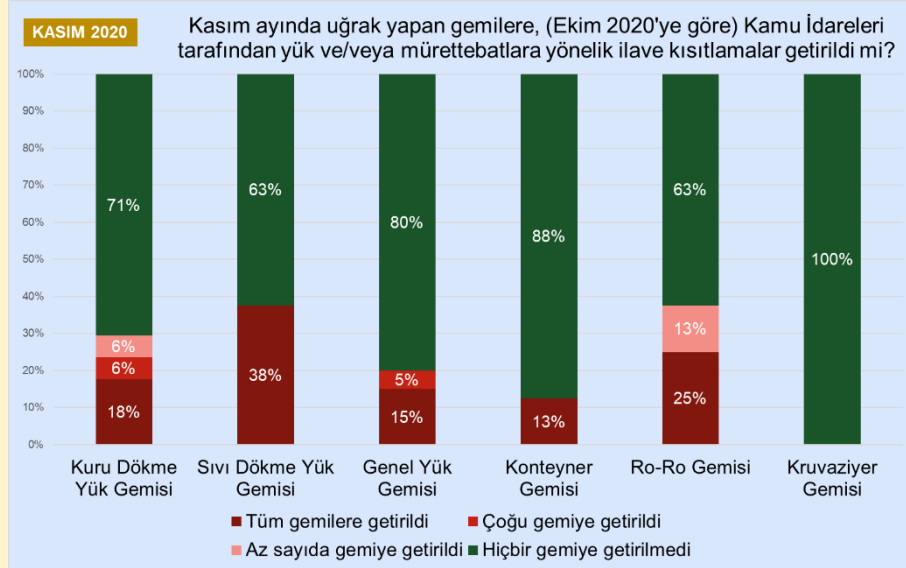
COVID-19'a Yönelik Kamu İdaresi Tarafından Alınan Tedbirler

Ekim ayına göre değişimin değerlendirildiği Kasım ayı anketinde kamu otoriteleri tarafından alınan tedbirlerde Kasım ayında bir artış olduğu görülmüştür. Tedbirlerin artmasındaki en önemli etmen hiç kuşkusuz artan vaka ve ölüm sayılarıdır.

Anketi cevaplayan limanların önemli bir bölümü yüksek oranda hiçbir gemiye kısıtlama getirilmediğini beyan etmiştir. Söz konusu oran konteyner gemileri için %88, genel yük gemileri için %80, kuru dökme yük gemileri için %71, sıvı dökme yük ve Ro-Ro gemileri için %63'dür.

Eylül anketinde anketi cevaplayan limanların %13'ü Ro-Ro gemilerinde, %6'sı kuru dökme yük gemilerinde az sayıda gemiye kısıtlama getirildiğini ifade etmiştir. Anket katılımcısı limanlardan %6'sı kuru dökme yük gemilerinden, %5'i genel yük gemilerinden çoğuna kısıtlama getirildiğini beyan etmiştir. Diğer aylara oranla en büyük değişim tüm gemilere

kısıtlama getirildiğini beyan eden liman sayısındaki artıştır. Limanların %38'i sıvı dökme yük gemilerinin, %25'i Ro-Ro gemilerinin, %18'i kuru dökme yük gemilerinin, %15'i genel yük gemilerinin, %13'i ise konteyner gemilerinin tamamına kısıtlama getirildiğini beyan etmiştir (Sekil 4).

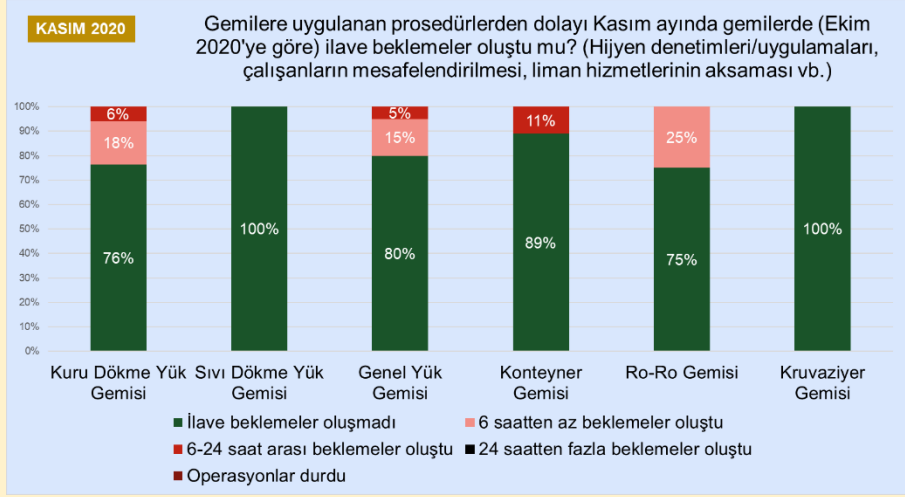
Şekil 4. Kasım ayı itibarı ile limanlarımıza uğrak yapan gemilere kamu idareleri tarafından getirilen kısıtlar.

COVID-19 Salgınına Yönelik Alınan Tedbirlerin Gemi Operasyonlarına Etkisi

COVID-19 salgınının liman operasyonları üzerindeki etkisinin değerlendirildiği anket sorularına verilen cevaplar değerlendirildiğinde kamu otoriteleri tarafından alınan tedbirlere benzer şekilde liman operasyonlarında da nispi olarak Kasım ayında bir önceki aya göre olumsuz etkilerin başladığı görülmektedir.

Ankete katılan limanlardan %100'ü sıvı dökme yük gemilerinde Covid-19 nedeniyle ilave beklemler oluşmadığını beyan etmiştir. Aynı oran gemi seferlerinin durduğu kruvaziyer gemiler içinde geçerlidir. Kasım ayı anketinde limanların %25'i Ro-Ro gemi operasyonlarında, %18'i kuru dökme yük gemi operasyonlarında, %15'i genel yük gemi operasyonlarında 6 saatten daha az beklemler oluştuğunu beyan etmiştir.

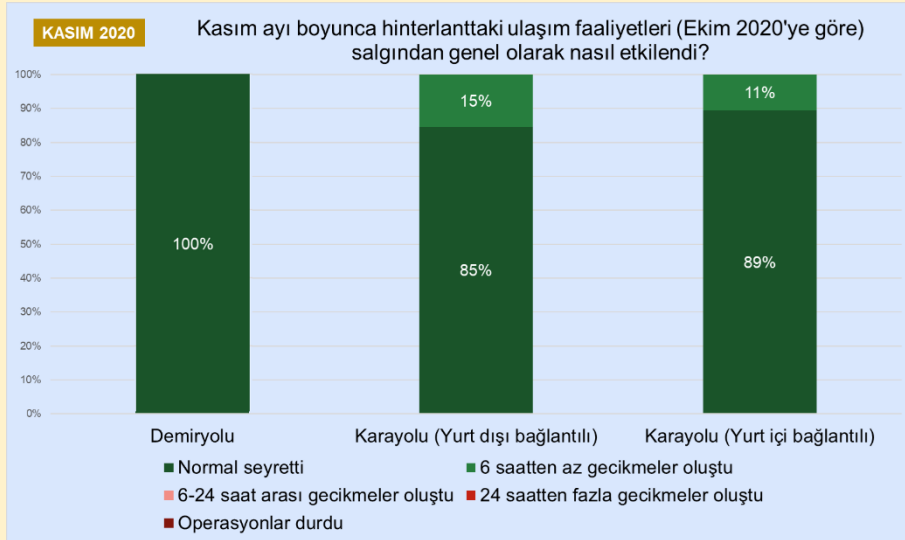
Anketi cevaplayan limanların, %11'i konteyner gemi operasyonlarında, %6'sı kuru dökme yük gemi operasyonlarında, %5'i genel yük gemi operasyonlarında 6 saat ile 24 saat arasında beklemler oluştuğunu ifade etmişlerdir. Kasım ayı itibarı ile ankete katılan limanlar içinde gemi operasyonlarının durduğunu bildiren liman olmamıştır (Şekil 5).

Şekil 5. Kasım ayı itibarı ile COVID-19 nedeniyle limanlarda oluşan ilave beklemler.

COVID-19'un Liman Hinterlandındaki Taşımacılığa Etkisi

COVID-19'un kara ve demiryolu taşımacılığı üzerine etkisi değerlendirildiğinde, COVID-19 nedeniyle karayolu taşımacılığında gecikmelerin az da olsa tekrar başladığı görülmektedir. Anketi cevaplayan limanların tamamı hinterlandlarındaki taşımacılığının demiryolu taşımacılığının normal seyrettiğini belirtmiştir. Limanların %89'u yurtiçi bağlantılı karayolu taşımacılığında, %85'i yurtdışı bağlantılı karayolu taşımacılığında hinterlandtaki ulaşım faaliyetlerinin normal seyrettiğini ifade etmişlerdir (Şekil 6).

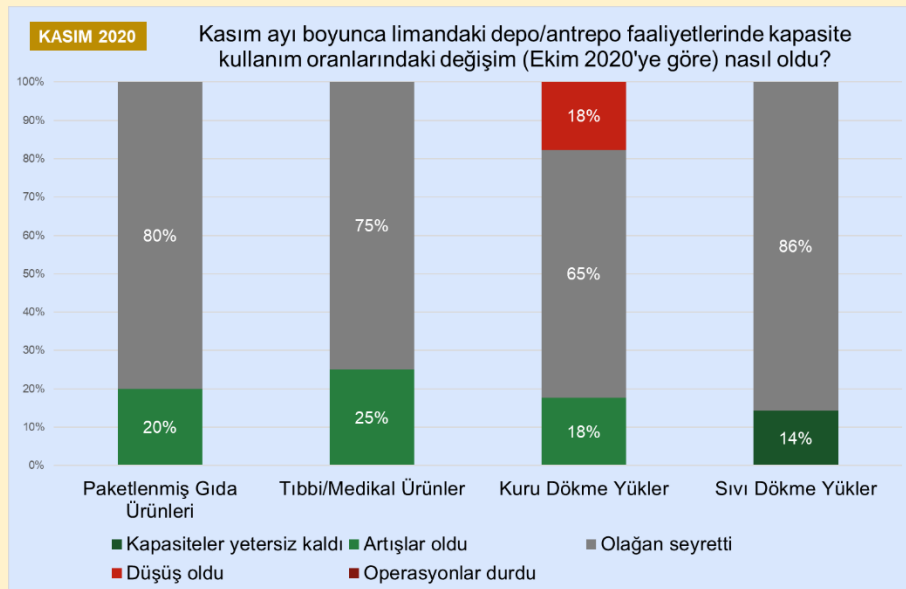
Şekil 6. Kasım ayı itibarı liman hinterlandındaki ulaşım modlarının (demiryolu, karayolu) COVID-19 salgınından etkilenme oranları.

Anketi cevaplayan limanların %15'i yurtdışı bağlantılı karayolu taşımacılığında, %11'i yurtiçi bağlantılı karayolu taşımacılığında 6 saatten az gecikmeler yaşandığını bildirmişlerdir. COVID-19 salgınındaki artışa bağlı olarak söz konusu oranın Aralık ayı anketinde artması beklenmektedir.

COVID-19'un Liman Depo/Antrepo Faaliyetlerine Etkisi

COVID-19'un depo ve antrepo faaliyetleri üzerindeki etkilerine ilişkin Kasım ayı anket sonuçları değerlendirildiğinde depo ve antrepo faaliyetlerinde bir artışın olduğu görülmektedir. Anketi cevaplayan limanlardan sadece %18'i kuru dökme yük depolamalarında düşüş olduğunu ifade etmiştir. Limanların yine önemli bir bölümü depo ve antrepo faaliyetlerinin olağan seyrettiğini bildirmiştir. Olağan seyrettiğini bildiren limanlar sıvı dökme yüklerde %88, paketlenmiş gıda ürünlerinde %80, tıbbi/medikal ürünlerde %75 ve kuru dökme yüklerde %65'dir (Şekil 7).

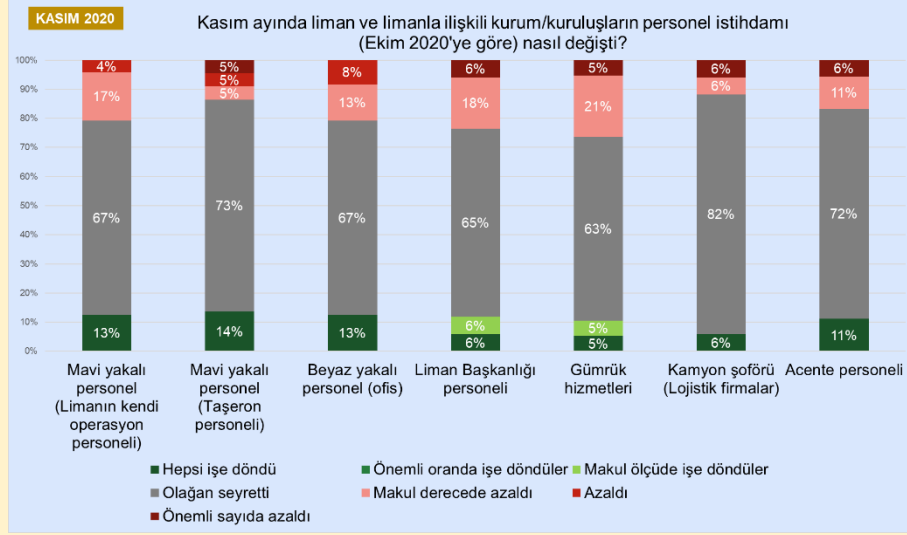
Limanların %25'i tıbbi/medikal ürünlerde, %20'si paketlenmiş gıda ürünlerinde, %18'i kuru dökme yüklerdeki depo ve antrepo faaliyetlerinde artış olduğunu beyan etmiştir. Anketi cevaplayan limanların sadece %14'ü sıvı dökme yük depo ve antrepo faaliyetlerinde yük artışına bağlı olarak kapasite yetersizliği oluştuğunu ifade etmiştir.

Şekil 7. Kasım ayı itibarı seçilmiş bazı yük gruplarındaki değişim oranı.

COVID-19'un Liman ile İlişkili İstihdama Etkisi

COVID-19'un istihdam üzerindeki etkisi nedeniyle Ekim ayı anketinde başlayan olumsuz gelişme Kasım ayında da daha belirgin hale gelmiştir. Kasım ayı anketini cevaplayan limanların %6'sı Liman Başkanlığı personeline, lojistik firmalarda çalışan kamyon şoförlerinde, acente personeline, %5'i taşıeron firmalarda çalışan mavi yakalı personelde, gümrük hizmetleri çalışanlarında önemli sayıda azalma olduğunu beyan etmiştir. Limanların %8'i beyaz yakalı liman personelinin, %5'i taşıeron firmalarda çalışan mavi yakalı personelin azaldığını ifade etmiştir. COVID-19 nedeniyle limanların %21'i gümrük hizmetleri çalışanlarında, %18'i Liman Başkanlığı personeline, %17'si mavi yakalı liman personeline, %13'ü beyaz yakalı liman personeline, %11'i acente personeline %6'sı lojistik firmalarda çalışan kamyon şoförlerinde, %5'i ise taşıeron firmalarda çalışan mavi yakalı personelde makul ölçüde azalma yaşandığını anketi cevaplayan limanlar beyan etmiştir (Şekil 8).

Şekil 8. Kasım ayı itibarı liman ile ilişkili personel rejimindeki değişimler.

Kasım ayında limanların %82'si lojistik firmalarda çalışan kamyon şoförlerinin, %73'ü taşeron firmalarda çalışan mavi yakalı personelin, %72'si acente personelinin, %67'si mavi yakalı liman personelinin ve beyaz yakalı liman personelinin, %65'i Liman Başkanlığı personelinin, %63'ü gümrük hizmetlerinde çalışan personelin istihdamında bir önceki aya oranla bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir.

COVID-19'un limanların personel rejimlerine olan etkisine ilişkin soruyu cevaplayan limanlardan %6'sı Liman Başkanlığı personelinin, %5'i gümrük hizmetlerinde çalışan personelin makul oranda işe döndüğünü beyan etmişlerdir. Limanların %14'ü taşeron firmalarda çalışan mavi yakalı personelin, %13'ü mavi yakalı liman personelin, beyaz yakalı personelin, %11'i acentelerde çalışan personelin, %6'sı Liman Başkanlığında çalışan personelin, lojistik firmalardan çalışan kamyon şoförlerinin, %5'i ise hizmetlerinde çalışan personelin hepsinin işe döndüğü beyan edilmiştir.

Genel Değerlendirme

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 30 Ocak 2020 tarihinde küresel pandemi olarak ilan etti COVID-19 aradan geçen on ay içerisinde yaşananlar ile tüm dünyanın en önemli gündemi olmuştur. Pandeminin gerek sosyal ve ekonomik gerekse psikolojik ve sosyolojik etkilerinin uzun yıllar süreceği kesindir. Dünya ölçeğinde tarihe tanıklık ettiğimiz günümüzde bir film senaryosu olarak bile abartılı olabilecek bu salgın ne yazık ki gerçek olmuştur.

Kış aylarına giriş yaptığımız bu dönemde COVID-19 salgınının daha etkili olacağı muhakkaktır. Bu güne kadar başarılı bir kriz yönetimi sürdüren limanların önümüzdeki aylarda pandemiden olumsuz etkilenmemesi mümkün değildir. Bununla birlikte hastalığın tedavisinde sağlanan başarı, aşı geliştirme çalışmalarında sağlanan başarı umut verici gelişmeler olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye Liman İşletmecileri Derneği geçmiş dönemlerde olduğu gibi bu zor dönemde de bilgi birikiminin geliştirilmesi ve paylaşılması noktasında limanlarımızın yanında olacaktır. Bu kapsamda COVID-19'un Türk limanlarına olası etkilerini belirleyebilmek amacı ile Mart ayında başlattığı bu çalışma Aralık 2020 tarihine kadar devam edecektir.

Veri toplanan sekiz aylık süre için sonuçlar karşılaştırıldığında limanlara uğrak yapan genel yük ve kuru dökme yük gemilerinde azalmanın devam ettiği, sıvı dökme yük gemilerinde sayıca azalmanın sınırlı kaldığı, Konteyner ve Ro-Ro gemilerinde Ekim anketinde durma noktasına gelen azalmanın yükselişe geçtiği görülmektedir.

COVID-19 tedbirleri kapsamında alınan önlemler ve gemilere getirilen ilave kısıtlar dikkate alındığında kısıtlamaların Kasım ayı anketinde tekrar gündeme geldiği anketlere yansımıştır. Tüm gemi tipleri için kısıtlamalarda artış görülmektedir. İdarece getirilen kısıtlamalar konteyner gemilerinde %0'dan %13'e, kuru dökme yük gemilerinde %11 den %29'a, genel yük gemilerimde %9'dan %20'ye, sıvı dökme yük gemilerinde %21'den %38'e, Ro-Ro gemilerinde %13'dan %38'e ulaşmıştır.

COVID-19 salgın önlemleri kapsamında getirilen ilave prosedürlerden dolayı gemilerin bekleme sürelerinde de Kasım ayı anketinde anlamlı bir artış görülmektedir. COVID-19 tedbirleri nedeniyle yaşanan gecikmeler kuru dökme yük gemilerinde %5'den %24'e, genel yük gemilerimde %4'den %20'ye, konteyner gemilerinde %0'dan %11'e yükselmiştir. Sıvı dökme yüklerde Ekim anketinde olduğu gibi Kasım anketinde de gemi operasyonlarında bir gecikme yaşanmamıştır. Kısıtlama nedeniyle Ro-Ro gemilerinde yaşana gecikmelerde küçük bir gerileme (%29'dan %25'e) yaşanmıştır. Kruvaziyer gemilerinde ise anket sorununun cevaplanma şekli nedeniyle Ekim anketinde oransal bir yükselme görülmektedir. Ancak kruvaziyer gemi seferlerinin başlamamış olması nedeniyle anlamlı değildir.

Ankete katılan limanlar açısından Haziran ayında COVID-19 nedeniyle hinterlandtaki taşımacılık faaliyetlerinden dolayı operasyonların geciktiğini belirten liman oranında karayolu taşımacılığında anlamlı bir artış olmuştur. Ekim ayına göre Kasım ayında COVID-19 nedeniyle yaşanan gecikme yurtiçi bağlantılı karayolu taşımacılığında %0'dan %15'e yükselmiştir. Yurtdışı bağlantılı karayolu taşımacılığında ise bir önceki ankete benzer şekilde %11 olarak gerçekleşmiştir. Salgın nedeniyle demiryolu taşımacılığında ise bir gecikme yaşanmamıştır.

Limanlarda yer alan depoların kapasite kullanım oranlarında Ekim ayı anketinde başlayan artış Kasım ayı anketinde de devam etmiştir. Kasım ayı anketinde beyan eden limanların oranı paketlenmiş gıda ürünleri için %20, tıbbi ve medikal ürünler için %25, kuru dökme yükler için %18 ve sıvı dökme yükler için ise %14 olarak gerçekleşmiştir.

COVID-19 salgını nedeniyle Eylül anketinde başlayan istihdamdaki bozulma Kasım ayında daha belirgin hale gelmiştir. Liman ve limanlar ile ilişkili kurum ve kuruluşlardaki istihdamdaki

azalma oranı gümrük hizmetlerinde %26, Liman Başkanlığı personelinde %24, beyaz ve mavi yakalı liman personelinde %21, acente çalışanlarında %17, taşıeron firmalarda çalışan mavi yakalı personelde %14, lojistik firmalarda çalışan kamyon şoförlerinde %12 olarak gerçekleşmiştir. Mevsimsel olarak kış ayarının geldiği düşünüldüğünde Covid-19'un çalışanlar üzerindeki etkisinin daha fazla artacağı kesindir.

Bir önceki ay ile karşılaştırıldığında;		2020									
		Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	
Limanlara uğrak yapan gemi sayısındaki azalma oranı	Kuru Dökme Yük Gemisi	23%	46%	42%	36%	33%	45%	17%	7%	47%	
	Sıvı Dökme Yük Gemisi	33%	19%	43%	27%	20%	31%	22%	8%	0%	
	Genel Yük Gemisi	15%	30%	21%	23%	13%	21%	24%	48%	35%	
	Konteyner Gemisi	8%	50%	47%	38%	20%	0%	9%	0%	25%	
	Ro-Ro Gemisi	43%	78%	11%	10%	13%	33%	29%	0%	13%	
	Kruvaziyer Gemisi	80%	80%	25%	25%	0%	0%	0%	0%	0%	
Gemilere yönelik ilave kısıtlamaların artış oranı	Kuru Dökme Yük Gemisi	96%	96%	48%	27%	20%	15%	17%	11%	29%	
	Sıvı Dökme Yük Gemisi	73%	88%	43%	27%	27%	15%	18%	21%	38%	
	Genel Yük Gemisi	96%	93%	41%	23%	19%	14%	19%	9%	20%	
	Konteyner Gemisi	8%	100%	40%	15%	0%	7%	17%	0%	13%	
	Ro-Ro Gemisi	71%	82%	44%	10%	25%	10%	38%	13%	38%	
	Kruvaziyer Gemisi	67%	100%	50%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
İlave prosedürlerden dolayı gemilerin bekleme sürelerindeki artış oranı	Kuru Dökme Yük Gemisi	62%	61%	41%	36%	13%	15%	6%	5%	24%	
	Sıvı Dökme Yük Gemisi	53%	63%	21%	17%	0%	0%	0%	0%	0%	
	Genel Yük Gemisi	58%	52%	38%	27%	19%	9%	5%	4%	20%	
	Konteyner Gemisi	54%	62%	40%	23%	10%	14%	8%	0%	11%	
	Ro-Ro Gemisi	44%	60%	11%	10%	25%	22%	25%	29%	25%	
	Kruvaziyer Gemisi	50%	100%	50%	0%	25%	0%	0%	50%	0%	
Hinterland taşımalarındaki gecikmelerin artış oranı	Demiryolu	57%	56%	18%	0%	0%	20%	0%	0%	0%	
	Karayolu (Yurt dışı bağlantılı)	47%	47%	20%	11%	0%	6%	0%	0%	15%	
	Karayolu (Yurt içi bağlantılı)	23%	29%	17%	13%	9%	11%	4%	11%	11%	
Limanlardaki depo/antropoların kapasite kullanımındaki artış oranı	Paketlenmiş Gıda Ürünleri	0%	25%	17%	27%	0%	0%	14%	0%	20%	
	Tıbbi/Medikal Ürünler	17%	50%	25%	22%	0%	0%	0%	17%	25%	
	Kuru Dökme Yükler	17%	23%	22%	27%	0%	10%	35%	20%	18%	
	Sıvı Dökme Yükler	25%	23%	36%	27%	9%	25%	13%	14%	14%	
Liman ve limanla ilişkili kurum / kuruluşların personel istihdamındaki azalma oranı	Mavi yakalı personel (Liman)	19%	37%	14%	3%	4%	10%	0%	3%	21%	
	Mavi yakalı personel (Taşeron)	20%	43%	21%	3%	13%	7%	4%	10%	14%	
	Beyaz yakalı personel (Ofis)	28%	39%	14%	3%	4%	6%	0%	3%	21%	
	Liman Başkanlığı personeli	52%	58%	32%	0%	0%	0%	11%	13%	24%	
	Gümrük hizmetleri	47%	48%	14%	3%	0%	0%	9%	16%	26%	
	Kamyon şoförü (Lojistik firmalar)	11%	28%	4%	3%	5%	5%	0%	10%	12%	
Acente personeli	21%	42%	7%	7%	0%	0%	5%	4%	17%		

Şekil 9. Mart- Kasım 2020 aralığındaki dönemin karşılaştırılması.

Türk limanları COVID-19 sürecinde özveri ile çalışarak ulaştırma sisteminin kesintisiz devam etmesini sağlamışlardır. Dış ticaretimizin en önemli aktörü olan limanlar bundan önce olduğu gibi bundan sonra da çalışanlarının sağlıklarını riske atmadan kesintisiz hizmet vermeye devam edecektir.

Son olarak bu çalışmanın önemini kavrayarak çalışmaya dahil olan, anket doldurarak, fikir ve öneriler geliştirerek, katkı sağlayan tüm limanlara teşekkür ederiz.

Türkiye Liman İşletmecileri Derneği - TÜRLİM